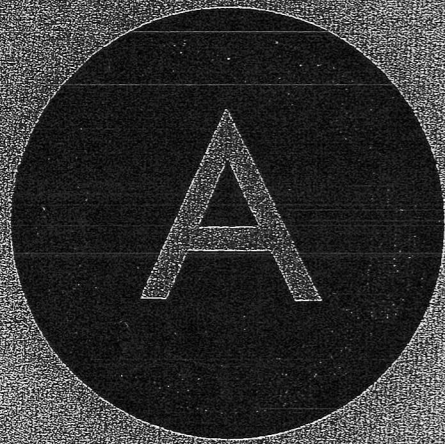

1

PASSOVER SERVICE

MUNICH ENCLAVE

Munich, Germany, April 15-16, 1946

A: insignia of
U.S. Third Army,
Army of occupation
for S. Germany

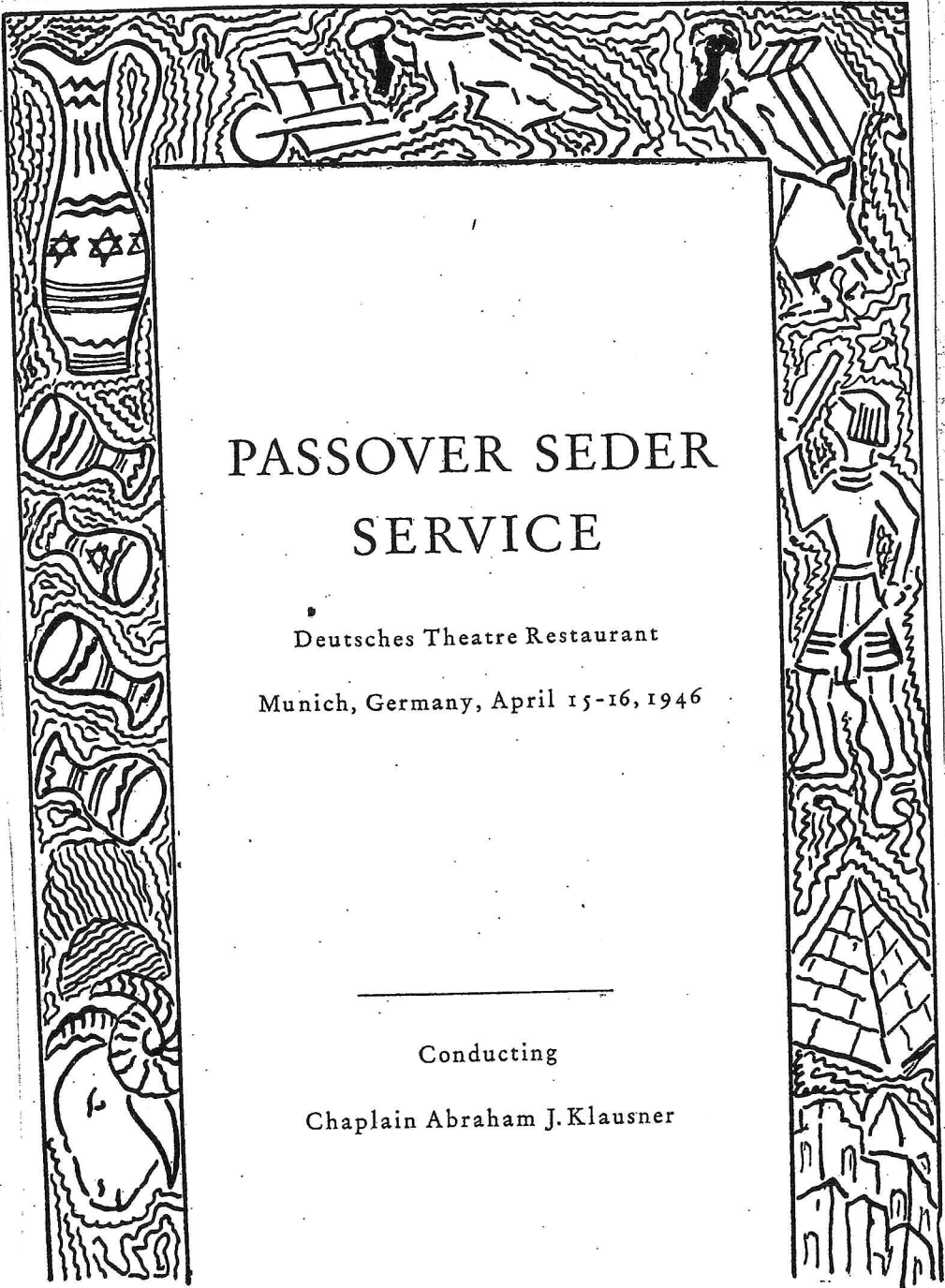
Fertile
fields/
waters to
be crossed
to reach
Zion

סדר וציור י.ד. שיינזון

Very positive

Folksy borders

2

PASSOVER SEDER SERVICE

Deutsches Theatre Restaurant
Munich, Germany, April 15-16, 1946

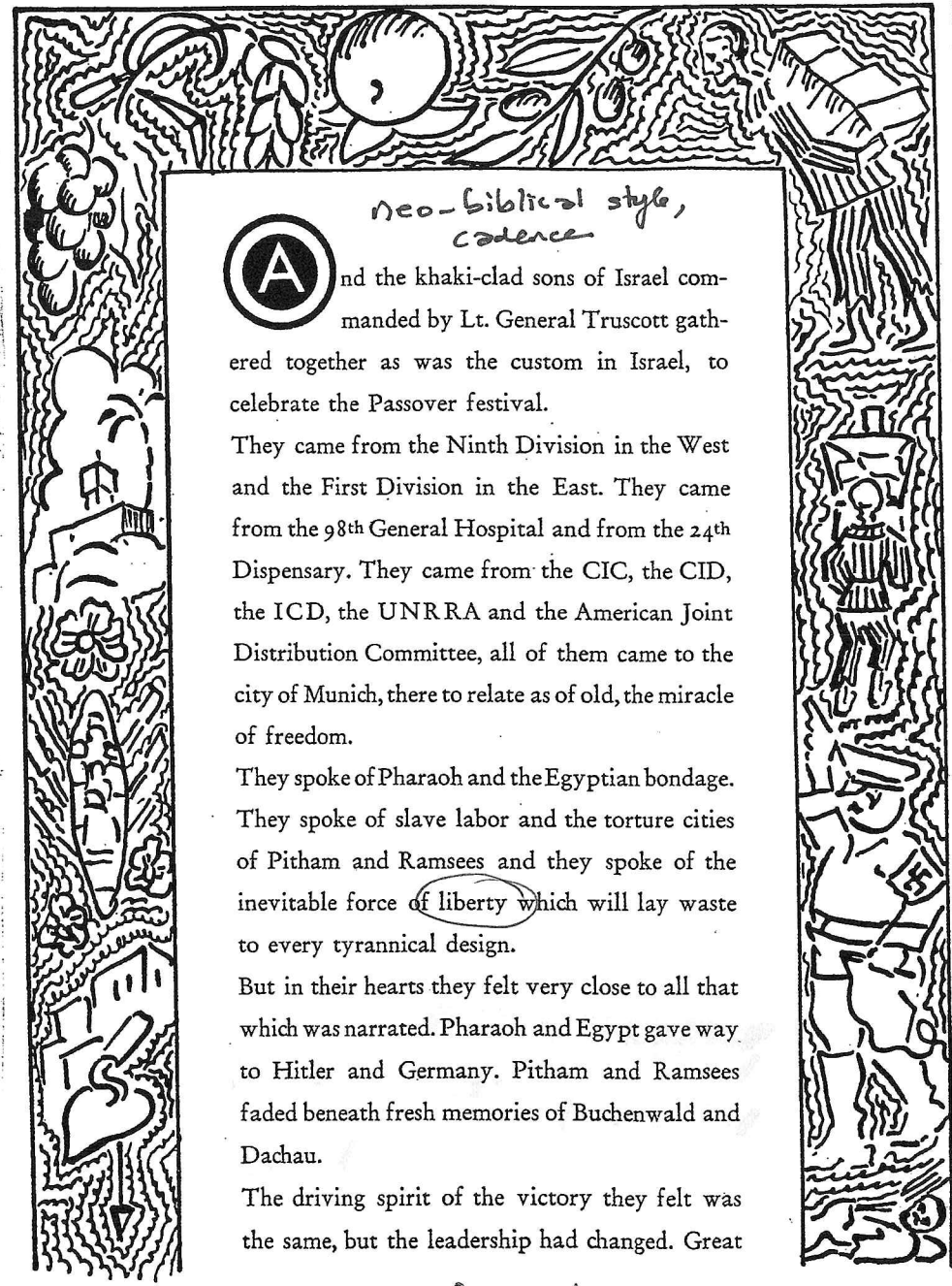
Conducting
Chaplain Abraham J. Klausner

Paschal lamp

Egyptian task master

boats to freedom

The Promised Land

A neo-biblical style, cadence
and the khaki-clad sons of Israel commanded by Lt. General Truscott gathered together as was the custom in Israel, to celebrate the Passover festival.

They came from the Ninth Division in the West and the First Division in the East. They came from the 98th General Hospital and from the 24th Dispensary. They came from the CIC, the CID, the ICD, the UNRRA and the American Joint Distribution Committee, all of them came to the city of Munich, there to relate as of old, the miracle of freedom.

They spoke of Pharaoh and the Egyptian bondage. They spoke of slave labor and the torture cities of Pitham and Ramsees and they spoke of the inevitable force of liberty which will lay waste to every tyrannical design.

But in their hearts they felt very close to all that which was narrated. Pharaoh and Egypt gave way to Hitler and Germany. Pitham and Ramsees faded beneath fresh memories of Buchenwald and Dachau.

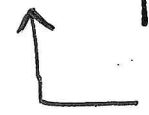
The driving spirit of the victory they felt was the same, but the leadership had changed. Great

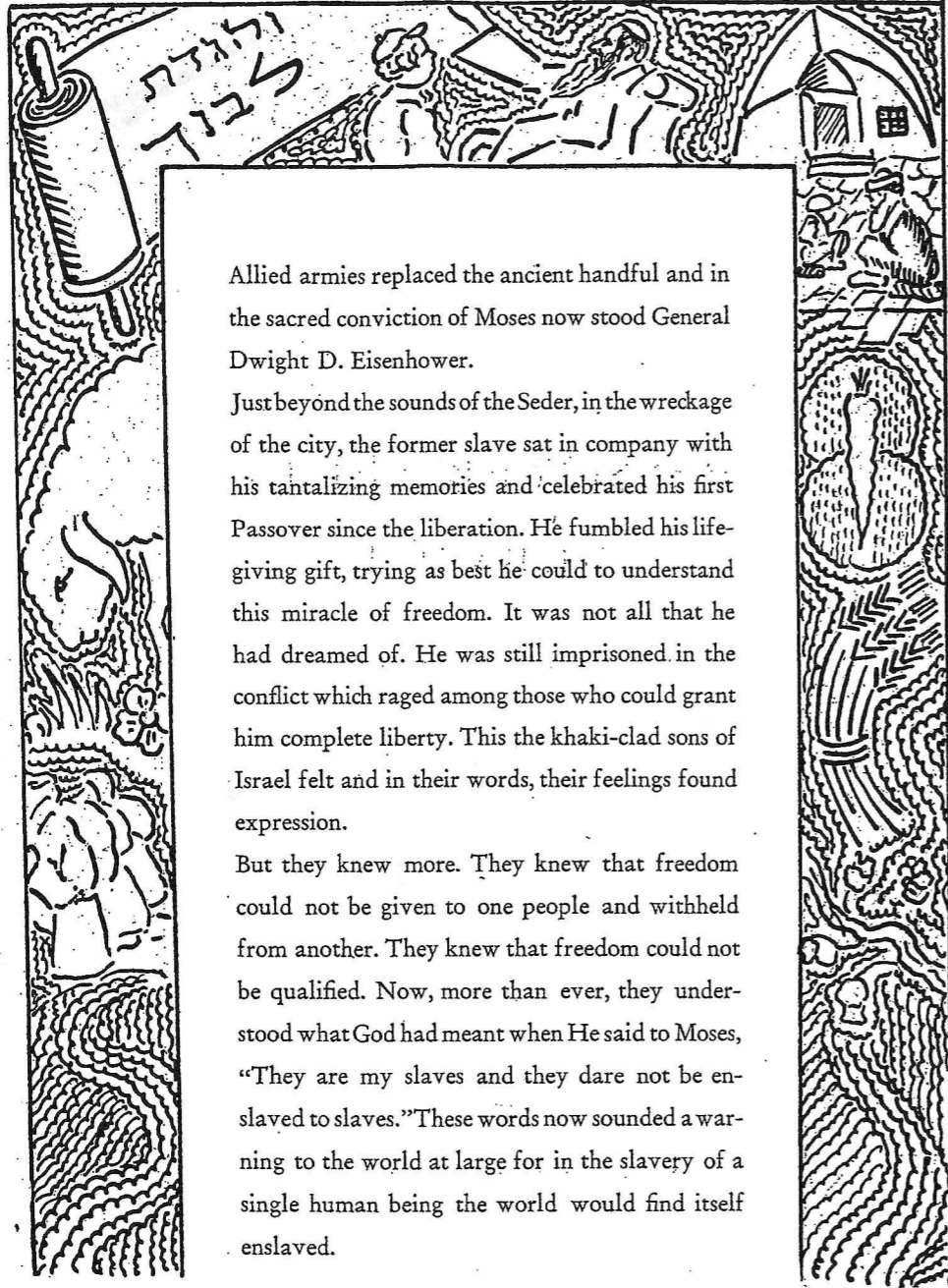
Striped uniform = Lager inmate

hauling bricks

wheelbarrow w/bricks

SS officer carries same whip

Allied armies replaced the ancient handful and in the sacred conviction of Moses now stood General Dwight D. Eisenhower.

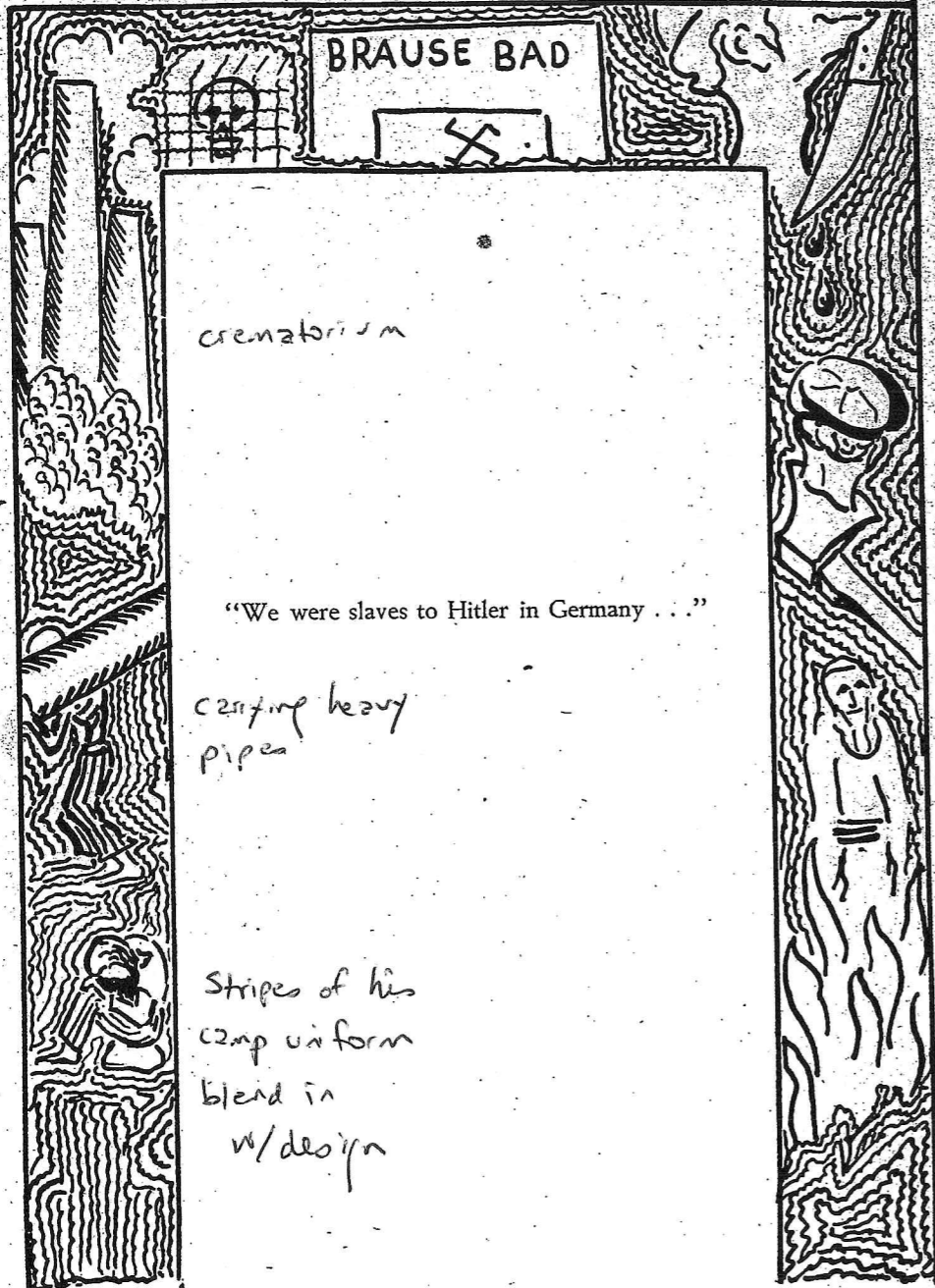
Just beyond the sounds of the Seder, in the wreckage of the city, the former slave sat in company with his tantalizing memories and celebrated his first Passover since the liberation. He fumbled his life-giving gift, trying as best he could to understand this miracle of freedom. It was not all that he had dreamed of. He was still imprisoned in the conflict which raged among those who could grant him complete liberty. This the khaki-clad sons of Israel felt and in their words, their feelings found expression.

But they knew more. They knew that freedom could not be given to one people and withheld from another. They knew that freedom could not be qualified. Now, more than ever, they understood what God had meant when He said to Moses, "They are my slaves and they dare not be enslaved to slaves." These words now sounded a warning to the world at large for in the slavery of a single human being the world would find itself enslaved.

ancient

7 Stations of the Cross

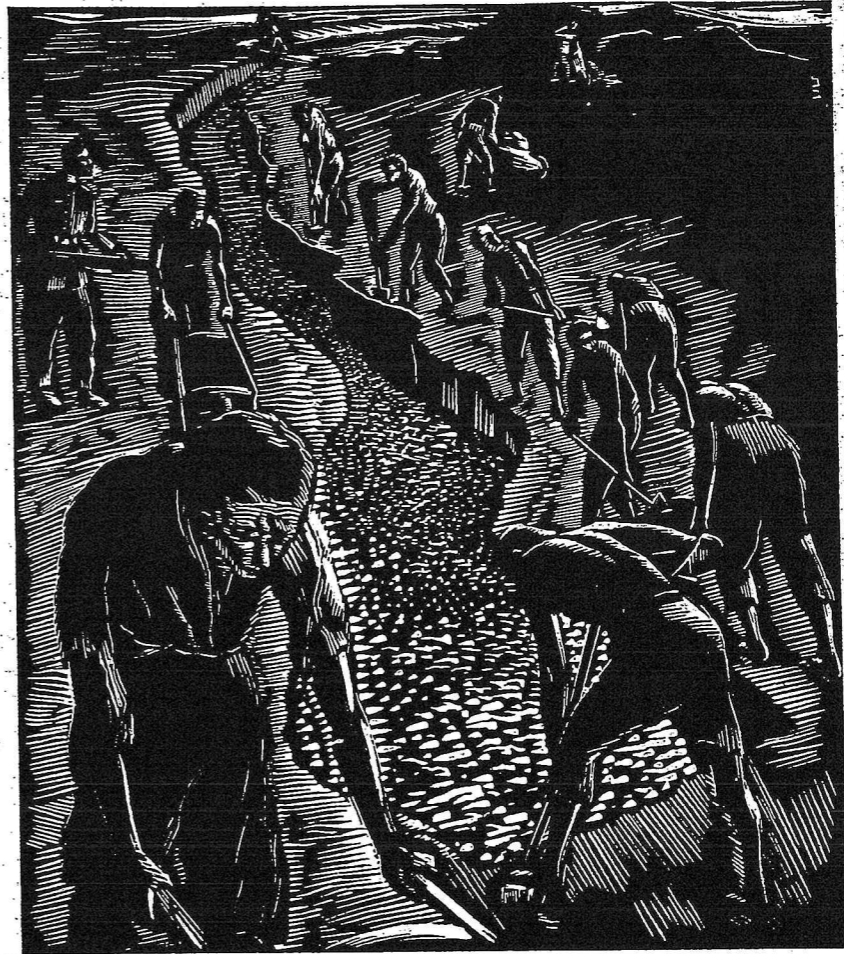
⑦ Gas Chambers Cyklon B

① knife / 23.7.08

② AX / butcher block

③ KH

בן - נחמיה

And they afflicted us & laid upon us hard bondage

עבדים היינו לפרעה במצרים

Adler: We were clearing rubble

Repeated on p. 5

5

Typewriter =
contemp.
message

BRAUSE BAD

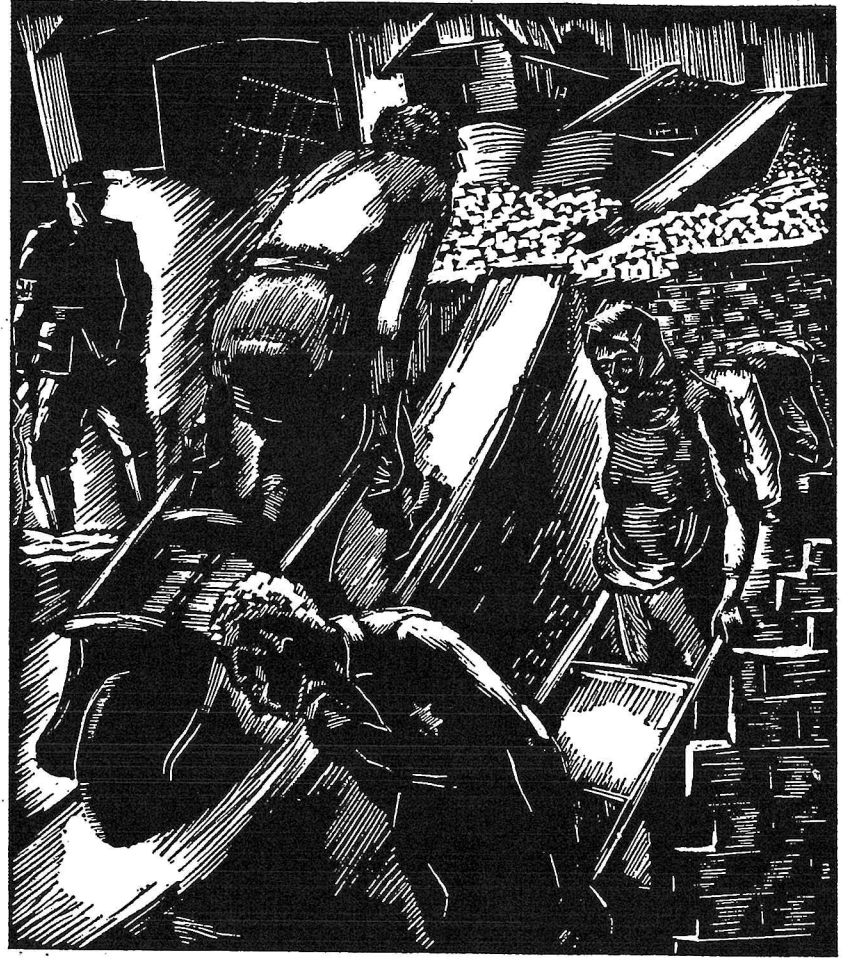
כֹּחַ רִזּוֹן זֶה שֶׁאֲנִי
אֹכֵל לִים עַל שׁוֹם
מֶרֶה.
עַל שׁוֹם 1 שֶׁאֲנִי הַלּוּמִי
2 קִסּוּרַת הַגְּלוּת, עַל שׁוֹם שֶׁבְּרַחֲנוּ
3 מַגְלוּת לַגְּלוּת, עַל שׁוֹם שֶׁאֲמַרְנוּ:
כָּל אֲשֶׁר הִגִּיעַ לְאַחֵינוּ תִּסּוּל וְכָל
אֲשֶׁר הִגִּיעַ לָהֶם בְּאֶרֶץ מִגּוּרִים לֹא
יִגִּיעַ אֵלֵינוּ.
עַל שׁוֹם שֶׁהִמְעַטְנוּ לַעֲשׂוֹת
לְנַפְשֵׁנוּ כִּדֵּי לְהַקִּים אֶת בֵּיתֵנוּ
וּמִדֵּינַתְנוּ שֶׁנִּחְרַבְנוּ.

Why do we eat this bitter herb?
 Because we were intoxicated by the incense of *Galut* [Diaspora],
 because we fled from one *Galut* [exile] to another,
 because we reassured ourselves saying: Ours will not be the fate that
 befell our people before us.
 Because we did little to help ourselves and reestablish
 our destroyed homes and country

Egypt

כָּל דֹּד וְדוֹד
תֵּיב אֶדָּם
לְרֵאוֹת אֶת
עֵצְמוֹ כִּי
אֵלֶּה הוּא
יֵצֵא מִמִּצְרַיִם.

The Lager

בן - בנימין

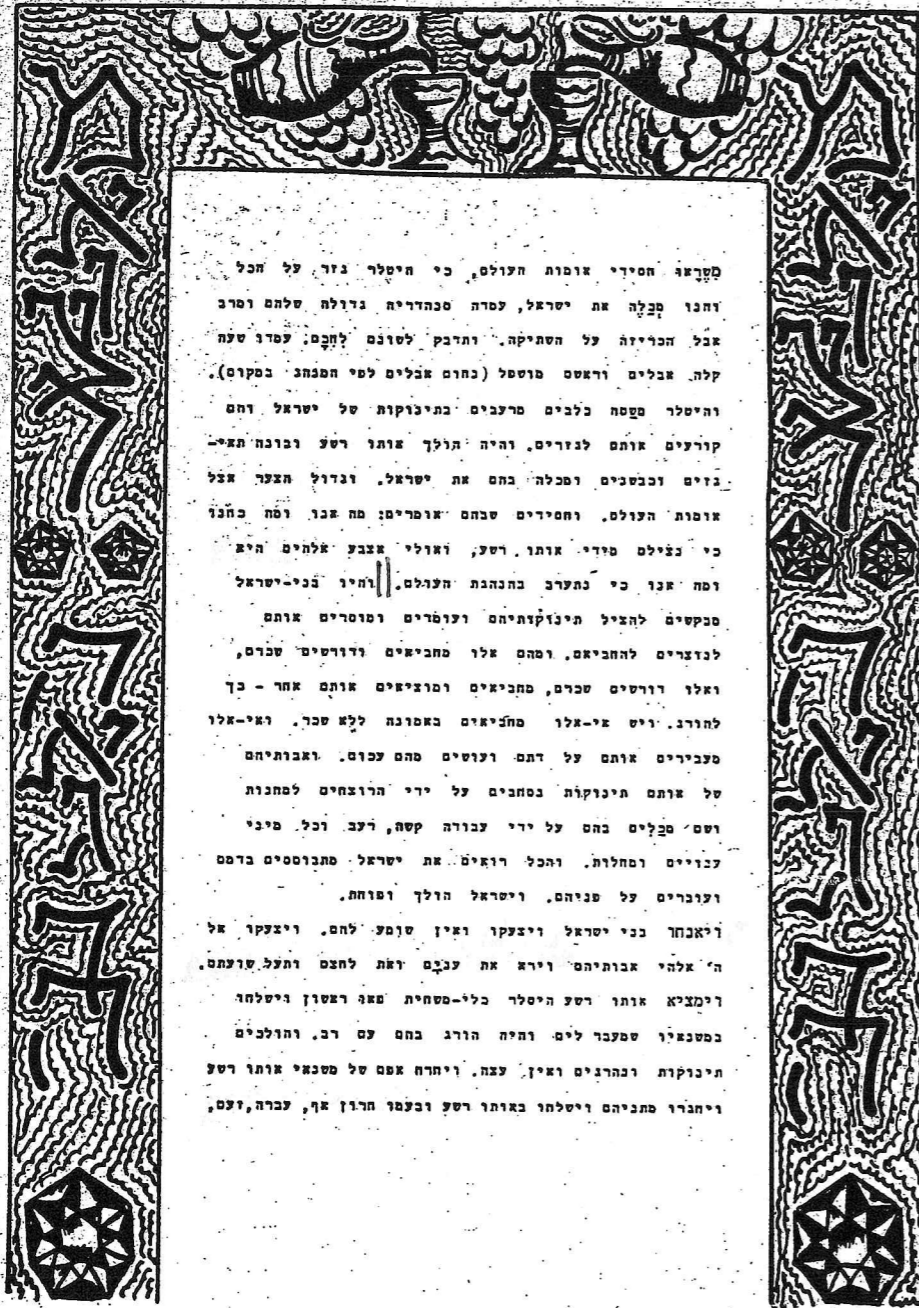
וְיַעֲקֹבֵנוּ וְיִתְּנֵנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה

7

contemp. commentary

= "ה' אלהינו" זכ"ל

The abandonment of the Jews by the Righteous Gentiles

סָרְעָאוּ חֲסִידֵי אֲבוֹת הָעוֹלָם, כִּי הִסְלֵךְ בָּזֶר עַל הַכֵּל
 וְהָנוּ מְכַלָּה אֶת יִשְׂרָאֵל, עֲסָה סִנְהֶדְרִית גְּדוּלָה שְׁלֵמָה וְסִרְבּוּ
 אֲבָל הַכְרִיזָה עַל הַשְׁתִּיקָהּ, וְהִרְבֵּק לְטוֹנָם לְחֶבֶם, עֲסָרוּ שָׁעָה
 קְלָה אֲבָלִים וְרָאִסוּ מוֹטְסֵל (כְּחוּם אֲבָלִים לְפִי הַמִּשְׁנָה בַּמִּקְרוֹם).
 וְהִסְלֵךְ מִסָּפָה כְּלָבִים מְרַעְבִים בְּתִיבּוֹקוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל דָּחַם
 קוֹרְעִים אוֹתָם לְנִזְרִים, וְהָיָה הוֹלֵךְ אוֹתוֹ רֶשַׁע וְבוֹנֵה תַּאֲבִי-
 גִזִים וְכִבְשָׁתִים וּמְכַלָּה בָּהֶם אֶת יִשְׂרָאֵל, וְגִדּוֹל הַשָּׂעָרָה אֲבָל
 אֲבוֹת הָעוֹלָם, וְחֲסִידֵים שְׂבָחָם אֲבוֹרִים: מָה אֲבָן וְמָה כִּחְנוּ
 כִּי נִפְלַט מִיָּדֵי אוֹתוֹ רֶשַׁע, וְאוּלַי אֲצַבֵּעַ אֱלֹהִים הָיָה
 דָּמָה אֲבָן כִּי נִתְעַרַב בְּהַנְהַגַת הָעוֹלָם, || וְהָיוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
 מְבַקְשִׁים לְהַצִּיל תִּיבּוֹקוֹתֵיהֶם וְעוֹטְרֵים וּמוֹסְרִים אוֹתָם
 לְנֹזְרִים לְהַחְבִּיאֵם, וְהָיָה אֵלּוּ מְחַבִּיאִים וְדוֹרְשִׁים שְׂכָרָם,
 וְאֵלּוּ דוֹרְשִׁים שְׂכָרָם, מְחַבִּיאִים וּמוֹצִיאִים אוֹתָם אַחֵר - כִּךְ
 לְחֹרֵב, וַיֵּשׂ אֵי-אֵלּוּ מְחַבִּיאִים בְּאִסְמוֹנָה לְלֵא שְׂכָר, וְאֵי-אֵלּוּ
 מְעִבְרִים אוֹתָם עַל דָּמָם וְעוֹטְשִׁים מֵהֶם עֲכוֹם, וְאֲבוֹתֵיהֶם
 שֶׁל אוֹתָם תִּיבּוֹקוֹת בְּמַחְבִּיִם עַל יְרֵי הַרְבּוּצִים לְמַחְנוֹת
 וְשֶׁם מְכַלָּים בָּהֶם עַל יְרֵי עֲבוּרָה קֶשֶׁת, רֵעֵב וְכֵל מִיָּבֵי
 עֲבוּרִים וּמַחְלוֹת, וְהִכֵּל רֹאִים אֶת יִשְׂרָאֵל מְבֹרָסִים בְּדָמָם
 וְעוֹבְרִים עַל סִנְיָהֶם, וְיִשְׂרָאֵל הוֹלֵךְ וּמוֹחַת.
 וַיֵּאחָזֵר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּצְעֲקוּ וַאֲיִן סוֹמֵעַ לָהֶם, וַיִּצְעֲקוּ אֶל
 ה' אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם וַיִּירָא אֶת עֲנָבָם דָּאֵת לְחֶבֶם וְהַעֲלֵל שׁוֹרְעָם,
 וַיִּמְצֵיא אוֹתוֹ רֶשַׁע הִסְלֵךְ כְּלִי-מַסְחִית מֵאֵן רֶשַׁעוֹן וַיִּסְלַח
 בְּמַסְבָּלוֹ שֶׁמְעַבֵּר לִים וְהָיָה הוֹרֵג בָּהֶם עַם רָב, וְהוֹלְכִים
 תִּיבּוֹקוֹת וְנִהְרָבִים וַאֲיִן עֵצָה, וַיִּחְרַח אִפְסָם שֶׁל מַסְבָּאֵי אוֹתוֹ רֶשַׁע
 וַיִּחְגְּרוּ מַתְנִיָּהֶם וַיִּסְלַחוּ בְּאוֹתוֹ רֶשַׁע וּבְעַמּוֹ חֲרוֹן אַף, עֲבָרָה, זָעַם,

When the righteous among the nations of the world saw that Hitler had decided to exterminate Israel, their great assembly came together and out of their great sorrow decided to keep silent. Their tongues clove to the roofs of their mouths. And so they stood for a time like mourners with their heads bowed down (as is their custom when consoling mourners). All the while Hitler sets his hungry dogs at the babes of Israel, and they tear them to pieces. That evil man was also building gas chambers and crematoria in which to exterminate Israel. How great is the sorrow of the nations of the world! And the righteous among them say: How can we in our weakness save [Israel] from the hands of that evil man. Perhaps this is the hand of God, and who are we to interfere in the conduct of the world. And the people of Israel, in the attempt to save their children, hand them over to Christians to hide them. Some hide them for money; some, demanding money, hide them and later bring them out to be killed. And some hide them not for money, but out of conviction. And still others convert [the children] and turn them into idol worshippers. The fathers of these children are dragged by the murderers into camps, where they are made to perish by hard labor, by hunger, and by all kinds of torture and disease. And the people see how Israel is swimming in their blood but they pass by. And the number of Israel diminishes slowly. The children of Israel groaned and cried out but they were not heard. And they cried to the Lord, the God of their fathers, who saw their suffering and oppression, and their cry went up. And that man of evil, Hitler, made instruments of destruction which he sent across the sea, killing many. Babies were being killed and still no one knew what to do about it. Finally, the enemies of that man of evil grew indignant, and they girded themselves and unleashed against that man of evil and his people great wrath, rage, fury,

heavy irony
 2 The Hidden children

Allied invasion
 [not the Red Army]

In quotes = heavy irony

צרה ומטלחת פלאכים רעים ויכו אותם פאקים וחמטים
 סכות. וה' הקטף את לב היטלר. וכלי-מטחית מעין נטרי
 גדול ונחושה מפטירים עלי קרי מטכנותיו אט ובטריה.
 והורגים בהם פאים וער בהמה. ורכב רב כחול היס
 מכסה את ארצו של אותו רשע ועושה בה כלה. וישאריה.
 הפליטה טכנות-ההסגר עופדת וי' נבאלת.

שילד שלום

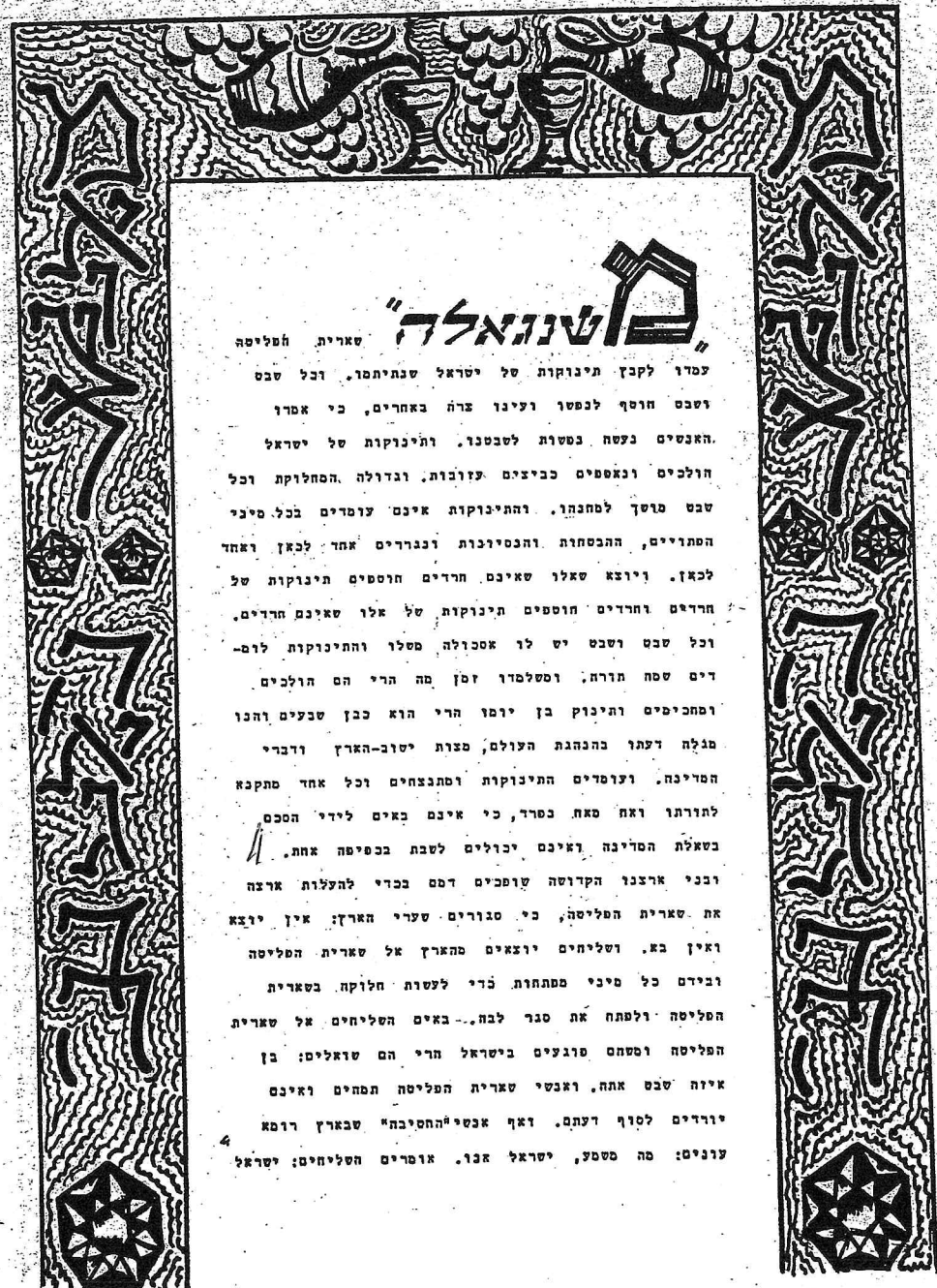
הרי בני ישראל הולכים ומתקבצים. ואנשי שארית הפליטה
 מתכנסים מן המערות, היערות והכנות השמד. והם הולכים
 ושבים לארץ גלותם. עם הארץ מקדם את פניהם ואומר:
 מה גדול מהנכם (כי ט-ש"ן רבוא שרדו ה' רבוא) ואנו
 אמרנו, כי טוב אינכם בחיים, והם שולחים לאנשי שארית
 הפליטה כל מיני אברות, שיעזבו את המדינה דאף הורגים
 בהם. ובני ישראל נפלטים על נפשם, סבירים גבולות
 ושם מלסממים אותם ונוטלים את כל אשר להם, אבל
 שארית הפליטה מפקירה את מלפנת ומצילה את נפשה,
 ויוצאת לכוריה המדינה, כדי לעלות לארצנו הקדושה.

disaster, and a band of avenging angels, afflicting them with two hundred and fifty plagues. And God hardened Hitler's heart. And instruments of destruction, eagles of iron and copper shower fire and brimstone upon his garrison cities, killing man and beast alike. And a multitude of chariots, as plenty as the sands of the sea, sweep across the land of that evil man, and destroy him, and the Holocaust survivors (*She'erith Hapletah*, the Saved Remnant) in the camps are rescued and redeemed.

WHEN PEACE CAME DOWN to earth, the people of Israel were gathering. The surviving remnants were coming out of caves, out of forests, and out of death camps, returning to the lands of their exile. The people of those lands greeted them and said: We thought you were no longer alive, and here you are, so many of you (fifty thousand out of three million). And they sent the survivors all sorts of messages, telling them to leave the land, even killing them. And the people of Israel ran for their lives; they were sneaking across borders only to be robbed of everything they had. And they abandoned their monies, and they saved their lives, and they went to Bavaria in order to go up to our Holy Land.

The number of "two hundred and fifty plagues" which are here wrought upon Hitler is based on the traditional Haggadah's ancient rabbinic extrapolation from the original ten biblical plagues. And, again, here they come not from God's divine wrath but from the material force of Allied power. The scene described concerns Polish Jewish survivors who, returning to their home, were received with a deadly anti-Semitism and then in desperation went back to Bavaria, the American zone. The number three million refers to the prewar Jewish population of Poland.

In the border designs on this page, the preceding page, and the next three pages, the Hebrew script, meaning the learning that is "the treasure [lore] of the Agada," is set against a ground of earth's treasures: gems, grapes, pitchers pouring wine, and goblets for the celebrants.

בְּשֵׁבַע חֻטְף לְנַפְשׁוֹ וְעִיְנוֹ צָרָה בְּאַחֲרֵימָה

הַאֲנָשִׁים נֶעֱשָׂה נִסְתָּוֹת לְשִׁבְטָנוֹ, וְהִינּוּקוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׂנֵיתָמוּ, וְכֵן שֶׁבַע חֻטְף לְנַפְשׁוֹ וְעִיְנוֹ צָרָה בְּאַחֲרֵימָה, כִּי אֶמְרוּ הַאֲנָשִׁים נֶעֱשָׂה נִסְתָּוֹת לְשִׁבְטָנוֹ, וְהִינּוּקוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוֹלְכִים וְנֹאֲסִים כְּבִיצִים עֲדוּבוֹת, וְגִדּוּלָה הַמְחֻלָּקֹת וְכֵן שֶׁבַע מוֹטֵף לְמַחְבְּרוֹ, וְהִינּוּקוֹת אֵינֶם עוֹמְדִים בְּכֹל מִינֵי הַמְּתוּרִיִּים, הַהִבְסָחוֹת וְהַנְּסִיווֹת וְנִגְרָדִים אַחֵר לְכַאֵן וְאַחֵר לְכַאֵן, וְיִרְבֵּא שָׁאֵלוֹ שְׂאִיבֵם חֲרָדִים חוֹסְפִים תִּינּוּקוֹת שֶׁל חֲרָדִים וְחֲרָדִים חוֹסְפִים תִּינּוּקוֹת שֶׁל אֵלוֹ שְׂאִיבֵם חֲרָדִים, וְכֵן שֶׁבַע וְשֶׁבַע יֵשׁ לוֹ אֶסְכּוּלָה מְסֻלוֹ וְהִינּוּקוֹת לִוְ-דִים שֶׁמֶת תּוֹרָה, וְשִׁמְלִפוֹ זֶמֶן מִה הָרִי הֵם הוֹלְכִים וְמַחְכִּימִים וְהִינּוּק בֶּן יוֹמָו הָרִי הוּא כֵּן שְׂבָעִים וְהֵנוּ מְגִלָּה דַעְתוֹ בְּהַנְּהִיגַת הָעוֹלָם, מְצוֹת יִשׁוּב-הָאָרֶץ וְדַבְרֵי הַמְּדִינָה, וְעוֹמְדִים הִינּוּקוֹת וְהַנְּבִצָּחִים וְכֵן אַחֵר מְתַקַּב לְתוֹרָתוֹ וְאֵחָ בְּפֶרֶד, כִּי אֵיבֵם בָּאִים לִידֵי הַסֶּכֶם בְּשֵׁאלַת הַמְּדִינָה וְאֵיבֵם יִכּוּלִים לִשְׁבֹּת בְּכִסְפָּה אַחַת, וְבְנֵי אֶרֶצְנוֹ הַקְּדוּשָׁה שׁוֹמְכִים דָּמָם בְּכַדֵּי לְהַעֲלוֹת אֶרֶץ אֶת שְׂאֵרֵי הַמְּלִיטָה, כִּי מְגוּרִים שְׂעָרֵי הָאָרֶץ: אֵינֶן יוֹבֵא וְאֵינֶן בָּא, וְשְׂלִיחֵים יוֹבֵאִים מִהָאָרֶץ אֶל שְׂאֵרֵי הַמְּלִיטָה וְבִירֵם כֹּל מִינֵי מַמְתָּחוֹת כְּדֵי לַעֲשׂוֹת חִלּוּקָה בְּשְׂאֵרֵי הַמְּלִיטָה וְלַפְתָּח אֶת סוּר לְבָהּ, בָּאִים הַשְּׂלִיחִים אֶל שְׂאֵרֵי הַמְּלִיטָה וְשִׁמְחָם מְגוּרִים בְּיִשְׂרָאֵל חֲרֵי הֵם שְׂדָלִים: בֶּן אִיזָה שֶׁבַע אַתָּה, וְאֶנְשֵׁי שְׂאֵרֵי הַמְּלִיטָה תַּחְתֵּים וְאֵיבֵם יוֹרְדִים לְסוּף דַעְתָּם, וְאֵף אֶנְשֵׁי-הַחֲסִיבָה שְׂבָאֵרֶץ רֹמָא עוֹנִים: מִה מְשַׁע, יִשְׂרָאֵל אֲנִי, אוֹמְרִים הַשְּׂלִיחִים: יִשְׂרָאֵל

Redeeming hidden children → political factions
 ea claims the children for itself

Now THAT the Saved Remnant is redeemed, the orphaned children of Israel are taken in. Each group of the Remnant makes a claim on the children and is envious of other groups on their account, because each group wants to increase its number. And while the children of Israel are being collected like abandoned eggs, the contention increases as each group tries to pull them its way. The children cannot withstand the many enticements, promises, and trials, such that some children go this way and some another. And it so happens that the non-Orthodox snatch the children of the Orthodox, and the Orthodox snatch the children of the non-Orthodox. And each and every group has its own school where children learn Torah. And after they study for a time, they grow clever; and a child behaves like a man of seventy who has opinions about how the world should be run, or how or when to settle the [Promised] Land and manage affairs of state. The children argue, and all are eager to advance their own positions and views, so that brothers are set apart, unable to agree on the question of the State [of Israel], unable to sit peacefully together.

Divisive role of the שְׂלִיחֵי

Meanwhile the sons from our Holy Land [Palestine] shed their blood in an effort to bring survivors to Israel: for the gates of the Land are shut. No one can go in or out. And so emissaries go out from the Land [Palestine] to the surviving remnants with all kinds of keys to classify them and unlock their hearts. The emissaries come to meet the remnants, and when they meet Israel, they ask: Which group do you belong to? But the survivors do not understand them and wonder at the question. And even members of the [Jewish] Brigade in Italy reply: What is the meaning of this? Are we not, all of us, Israel? The emissaries say:

מסל היה נסח ישנתם שבעים שנה. אי אפשי בכך -
 איש לשבטו.
 אומרים אנשי שארית הפליטה: וכי לא ישראל נשחט
 וכי לא ישראל הוא הבונה את הארץ.
 אומרים השליחים: ישראל רק מסל היה. ארץ ישראל -
 המפלגות בונות אותה.
 אומרים אנשי שארית הפליטה: אנו חטיבה אחת, ישראל
 אנו ואין אנו רוצים במפלגות.
 אומרים השליחים: אי אפשי בכך פניאות הארץ פחינה
 בכך. ובן-פלגא היה אומר: סלוג זה כסלג הוא. מה
 פלגי-המים יורדים ומפלגים את הקרקע ועושים אותה
 סחוחה לפען תתן כוחה, אף הטלוג מסלג את ישראל
 ומטרה את הברכה. שהוא מכשיר את הקרקע לכל מיני
 תורות וכל אחד חולך ונהרג על קוצו של יזר שבתורתו.
 הקנאות מביאה לידי גבורה וכתו של ישראל חולך וגדל.

* * * * *

ארבעה עשר לחודש ניסן שנת התש"ו בבוריה הפריכה
בביר
 עברו י"ב ירחי חירות ושארית הפליטה
 עורנה יושבת בבוריה הפריכה והיא מוטנה לשולחנה של
 אונברא. ודרש בן-פליטא: הא לחמא עביא די אכלו
 אבהתנא בארעא דבוריה. כל דיכפין ייתי ויכל. כל
 דצריך ייתי ויפסח, ואפילו אלו שלא פסחו על אף אחד
 סתחי - ישראל בשעה שבאו עליהם להרגם, ומשלחת יוצאת

You must have been sleeping for seventy years, because the unity of Israel is a fable. It's no longer possible; each person must join a group.

The remnants answer: But was not all of Israel slaughtered together? Is not all of Israel to rebuild the land together?

The emissaries say: The unity of Israel is a fable. The land of Israel is being built by different factions.

The remnants answer: We all belong to one group, we are Israel, all of us, and we have no interest in factions.

The emissaries say: That is impossible, the reality of Israel requires it. One could argue: This rivalry is like a rivulet; just as the rivulet flows down, riving the ground and irrigating it to make it fertile, so does division divide Israel and bestow blessings on it. For it prepares the ground for all kinds of beliefs, so that people can go and die for the tip of every letter in their own torah. Thus rivalry breeds strength which increases the might of Israel.

* * * * *

Bavaria, the fourteenth day in the month of Nisan, 5706.

Twelve months of freedom have passed and the Saved Remnant is still in Bavaria, eating at the table of UNRRA. Said one of the survivors: This is the poor-man's bread our fathers ate in the land of Bavaria. Whoever need to, let them come and celebrate Passover with us, even those who did not pass over any of the houses of Israel when they were about to be killed. And a Commission goes out

The Nisan date, designating the 1946 Passover, glows with the hope of the *She'erith Hapletah*. As rabbinic commentary put it, "Nisan is the month of redemption; in Nisan Israel was redeemed from Egypt; in Nisan Israel will again be redeemed."

טעם המדינות לחקור את פי שארית הפליטה אם נספה
 באמת יוצאת לציון וירושלים ואם יסיבתה בארצות-הדמים
 קשה לה. ואנשי המסלחת באים למחנות, חוקרים ודורשים
 את פי אנשי שארית-הפליטה. והם מה אחד: עינינו
 לציון ופסחה בתיבות שאנשי המסלחת אמרו לנסותה
 ולהעבירה על דעתה. בקשו לתת לה כל מיני מתיקה
 כלבו שתגיד, כי היא רוצה יוצאת למדינות הים והיא
 באה. לארץ ישראל, לארץ ישראל. ואנשי שארית הפליטה
 הולכים אחרי אנשי המסלחת וטובלים: אימתי יתחוו
 לרוחה שעי ארצנו הקדושה. והם עונים: לאלהים מתרונים.
 וגדול הצער וקשה הכאב ונשבעים אנשי שארית הפליטה
 להעמיל למרות הכל ולבוא לארץ הקדושה ויעבור עליהם
 מה, כי קשה עליהם היסיבה בארצות הדמים ונשבעים יוצאת
 לציון ולאחיהם אשר שם.
 ובארצנו הקדושה עבר הסתיו, הגשם הלך הלך לו, הנצבים
 נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו.
 ואנשי הארץ נשבעים יוצאת לאנשי שארית הפליטה. ונשבע
 שארית הפליטה יוצאת אליהם. ועומדים אנשי שארית הפליטה
 ועולים לארץ בכל הדרכים והאויב מוחה בידם. עומדים
 בחורי ישראל סניסים אהם ומתביאים. והאויב שבארץ
 יוצא בעקבותיהם ודם של בחורי חסד שבארץ נשפך. והם
 עומדים ומכריזים על שלטת בחור: על עליה, הגנה
 וכבוד ובוזה נשפטים כולם מאוחדים וגדולה זכותם כי
 הגאולה חולכת בעקבותיהם.
 י.ד. שיינדון

12
פ.ר.ה.

on behalf of the Allies to ask the survivors whether they long for Zion and Jerusalem, and whether it is hard for them to remain in the lands that are soaked with their blood. The Commission comes to the camps, asking and inquiring of the survivors, who reply unanimously: Our eyes are set upon Zion. And it happened that the Commission tried to tempt a young girl to reply otherwise. They try to give her all sorts of sweets in the hope that she will say she wants to go to other countries. But all she says is: *Eretz Yisrael, Eretz Yisrael*. And the survivors follow the delegates and ask of them: When will the gates of our Holy Land be opened? And the Commission replies: God only knows. The sorrow is great and so is the pain, such that the survivors swear to make an illegal *Aliyah* no matter what, and go to the Holy Land at any cost; for it is hard for them to remain in lands that are soaked with their blood, and they long for Zion and their brethren there.

And in our Holy Land the autumn has passed, the rains have stopped, the buds are sprouting and the voice of the nightingale and dove are heard in the land. And the people of *Eretz Yisrael* long for the Saved Remnant, and the Saved Remnant longs for them, and the survivors come to the Land by every possible route, while the enemy protests and hinders them. The young men of Israel [Palestine] bring them in and hide them while the enemy searches for them, and the blood of the fine men of *Eretz Yisrael* is shed. Still they proclaim they will give their lives for three things: for *Aliyah*, for defense (*Haganah*), and for the taking of our rightful land. These are the principles that unite them all, and by this they merit the redemption that follows in their footsteps.

Y. D. Sheinson

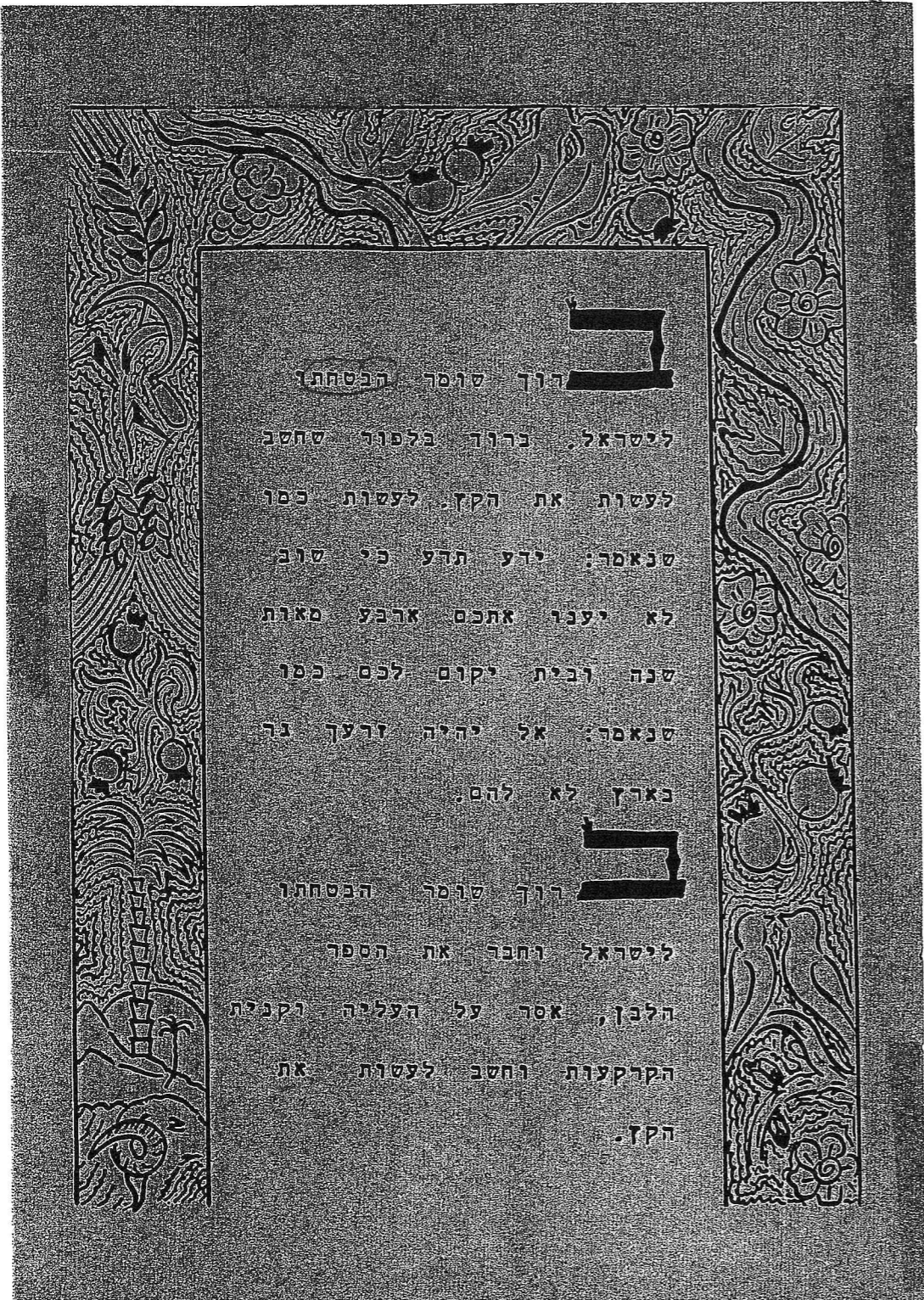
The Commission referred to is the Anglo-American Committee of Inquiry established in December 1945 by the British and American governments to direct attention to the future of the Jewish DPs and policy toward Palestine. The Committee's conduct in making inquiries among the DPs was pretty much as described. Its report, never implemented, was superseded by political events leading to Israel's establishment in 1948.

בן - בנימין

זכרנו את "הרונה" ...

We remember the fish = extremely bitter
Adler: Reward for our labor

BLESSED be He who keeps His promise to Israel. Blessed be Balfour who intended to hasten the end [of Galut] and to do as it is said: Know that you shall be no more oppressed for four hundred years, and a house shall be built for you, as it is said: Your seed shall not be sojourners in a land that is not theirs.

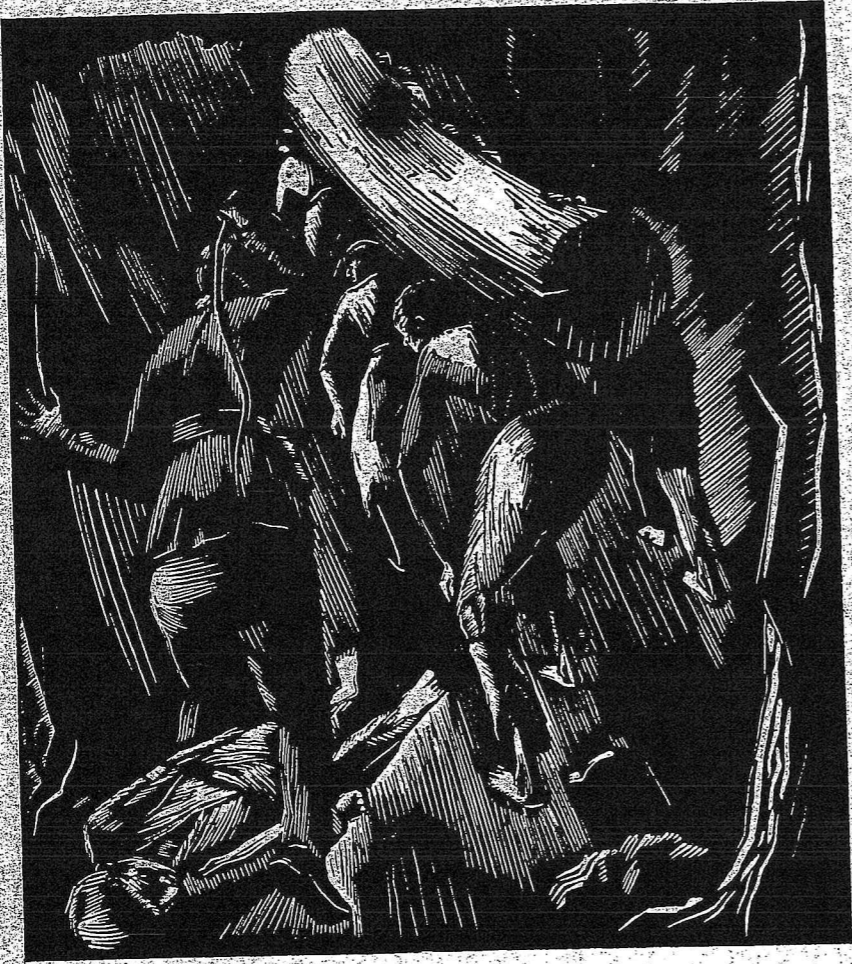
BLESSED be he who keeps his promise to Israel, who wrote the White Paper, forbade *Aliyah* and the purchase of land, and who intended to hasten the end. [To put an end to the dream of Zion of the Jew. Messianic dream]

key word
 מְשִׁיחִי = messianic

The second paragraph is hard to interpret. The White Paper apparently refers to that of May 1939 by which the British effectively withdrew the 1917 Balfour Declaration. Is the "blessing" here meant satirically, pointing not to the keeping but to the breaking of a promise? In that case, if Balfour "intended to hasten the end [of Galut]," those who wrote the recent White Paper would have "intended to hasten the end" of the promise itself.

The border designs on this page and the next succeeding page render a Zion that is truly a Promised Land from which flower and leaf, pomegranate and palm, grape and grain rise above the flowing stream with loving doves, and grazing ram at peace. It is a biblical vision, as when the Israelites were suffering in the Wilderness and Moses sent scouts into the Land of Canaan, and they came back with the words: *We came unto the land whither thou sentest us, and surely it floweth with milk and honey; and this is the fruit of it.* Numbers 13:27. The single palm tree which appears here as in other border designs, and the clusters of grape, must surely carry the figure of the Song of Songs, where Solomon sings: *How fair and how pleasant art thou, O love, for delights? / This thy stature is like to a palm tree, and thy breasts to clusters of grapes . . . the pomegranates bud forth: there will I give thee my loves.* 7:6, 7, 12. Thus the body of the bride and Jerusalem are joined.

14

בן - בנימין

וַיַּעֲבִירָהוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרָה

Adler: we were hauling logs

WHAT DOES THE WISE SON SAY?

What is this land and State that you long for? Is not my house your house? Is not this whole country open before you; why, I do not know another country where men can breathe more freely. You should tell him: Were you not the first to cry out 'for home and country' at the time of your need? Well, this is the hour of our need, and we demand a homeland. Every nation, even the least and lowest, is permitted to have a homeland, whereas a people as ancient and neglected as we are is not permitted. How could this be justified? You should tell him: Who knows how long their charity and their protective arm shall be extended to us? A home and a country should not come out of charity but by right.

WHAT DOES THE WICKED SON SAY?

Is there no room for you here that you should scramble into the land of Israel? Why, the whole world is open before you. And what's more, you have a mission: go and use your strength to rebuild a devastated Europe. You should set his teeth on edge and tell him: We have already given our best to Europe, and in return they built gas chambers and crematoria, and exterminated us with cruel ingenuity. Should we, for all this, rebuild Europe? You should tell him: Had they been in our place and been saved, they wouldn't have renounced the very cause for which they fought so bravely, that is, for a home and a country . . .

WHAT DOES THE SIMPLE SON SAY?

What is this? Why do you want to huddle in so small a land? And what about Ishmael? You should tell him: We are not building our houses with a mighty hand by the exploitation of others. We made bread out of the wilderness. And as for Ishmael, Israel will not overlook his rights.

Arabs

AND FOR THE SON WHO IS TOO YOUNG TO KNOW HOW TO ASK, you should begin by saying:

החכם
 מה הארץ והמדינה שנתשכח יוצא אליהם וכן אין ביה
 גיהנום וכן אין כל רעוב המדינה לעיניכם ואין כל
 ארץ ארץ בה נשם אדם לרובת כבודו ואת אתה אפר לו
 אתה תלאו היות האסון שבגד לו צעקת "למען המדינה"
 אף אנו צר לנו ויש לנו צר במדינת כל אדם
 ומחנה שבמחנות סודות במדינת ולעם עתים דמעה בעיני
 אנו היכן פנינו? אף אתה אפר לו מי יודע כמה
 ימן יסדר לנו הסדר וירדעון המדינה עלינו בית
 ומדינה לא חסר הם לנו כי אם זכות

השטן
 מה הארץ והמדינה שנתשכח יוצא אליהם וכן אין ביה
 גיהנום וכן אין כל רעוב המדינה לעיניכם ואין כל
 ארץ ארץ בה נשם אדם לרובת כבודו ואת אתה אפר לו
 אתה תלאו היות האסון שבגד לו צעקת "למען המדינה"
 אף אנו צר לנו ויש לנו צר במדינת כל אדם
 ומחנה שבמחנות סודות במדינת ולעם עתים דמעה בעיני
 אנו היכן פנינו? אף אתה אפר לו מי יודע כמה
 ימן יסדר לנו הסדר וירדעון המדינה עלינו בית
 ומדינה לא חסר הם לנו כי אם זכות

הבן
 מה הארץ והמדינה שנתשכח יוצא אליהם וכן אין ביה
 גיהנום וכן אין כל רעוב המדינה לעיניכם ואין כל
 ארץ ארץ בה נשם אדם לרובת כבודו ואת אתה אפר לו
 אתה תלאו היות האסון שבגד לו צעקת "למען המדינה"
 אף אנו צר לנו ויש לנו צר במדינת כל אדם
 ומחנה שבמחנות סודות במדינת ולעם עתים דמעה בעיני
 אנו היכן פנינו? אף אתה אפר לו מי יודע כמה
 ימן יסדר לנו הסדר וירדעון המדינה עלינו בית
 ומדינה לא חסר הם לנו כי אם זכות

הבן
 מה הארץ והמדינה שנתשכח יוצא אליהם וכן אין ביה
 גיהנום וכן אין כל רעוב המדינה לעיניכם ואין כל
 ארץ ארץ בה נשם אדם לרובת כבודו ואת אתה אפר לו
 אתה תלאו היות האסון שבגד לו צעקת "למען המדינה"
 אף אנו צר לנו ויש לנו צר במדינת כל אדם
 ומחנה שבמחנות סודות במדינת ולעם עתים דמעה בעיני
 אנו היכן פנינו? אף אתה אפר לו מי יודע כמה
 ימן יסדר לנו הסדר וירדעון המדינה עלינו בית
 ומדינה לא חסר הם לנו כי אם זכות

"In each and every generation one should regard oneself as though he had come out of Egypt." There is no higher historical consciousness than this. There is no more complete fusing of the individual and the community to be found on the face of the earth and in the depths of the generations than this:

From parents to children, from generation to generation, the story of the Exodus from Egypt is passed on as a personal memory; it never pales or loses its luster.

17/12/16

For thousands of years the Jewish People have commemorated the day of their Exodus from bondage. Through slavery, force, inquisition, destruction, and troubles, the Jewish People have borne in their hearts a longing for freedom and expressed this longing universally so as not to leave out a single tormented Jewish soul.

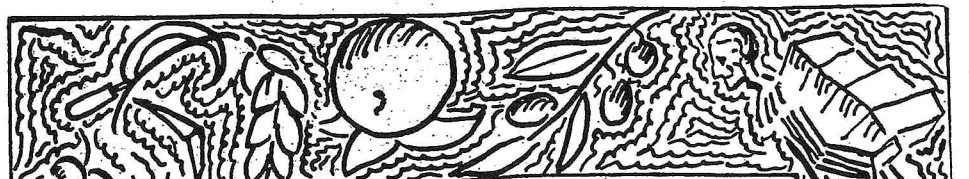
אזוי ווי "זכר ליציאת
מצרים"?
וואס פאר א דראנג נאך
פרייהייט זיצט אין הארצן
פון א פאלק וואס האט
געקאנט אין זיינע פרי-
לינג טעג שאפן אזא
גאזנישע שאפונג און
איר איבערגעבן פון
דור צו דור.
ב. כצנלסון

Does there exist any ancient memory that could serve as symbol for the present and future [better than this]:

"Remembrance of the Exodus from Egypt."

What a thirst for freedom lies in the heart of a People who could, in its springtime, bring forth such an ingenious creation and transmit it from generation to generation.

B. Katznelson

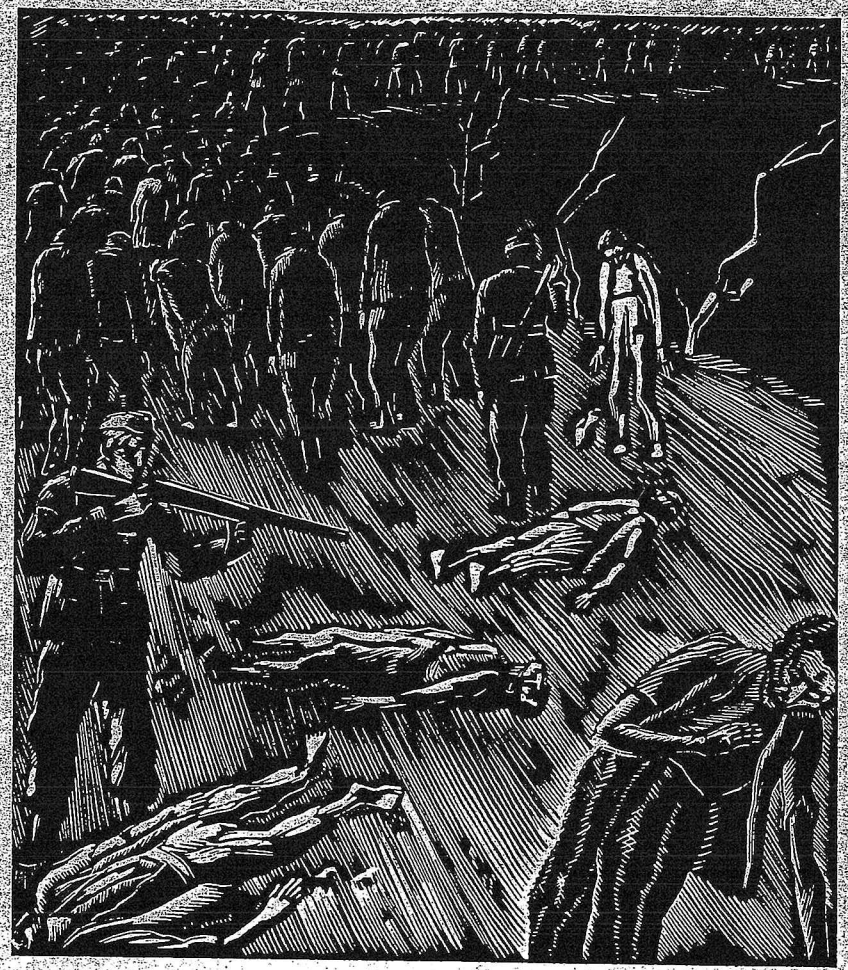
וואס זאל זייך גרעסער ווי
די וועלכע ליגט אין דעם
אלטן פעדאגאגישן
געבאט. *Rhetorical coda*
איז דען דא א ליטערא-
רישערע שאפונג, וועל-
כע דערציט צו עקל צו
דער קנעכטשאפט, צו
פרייהייט ליבע, מער
ווי די געשיכטע פון
פארשקלאפונג און
יציאת מצרים?
איז דען דא אן אלטע
דערניערונג, וואס זאל זייך
דער סימבאל פאר דער
גענווארט און צוקונפט

Can anything be greater than the wisdom of the ancient commandment?

Is there anything in the wisdom literature that better teaches us to hate and despise slavery and to love freedom, than the story of the bondage and exodus from Egypt?

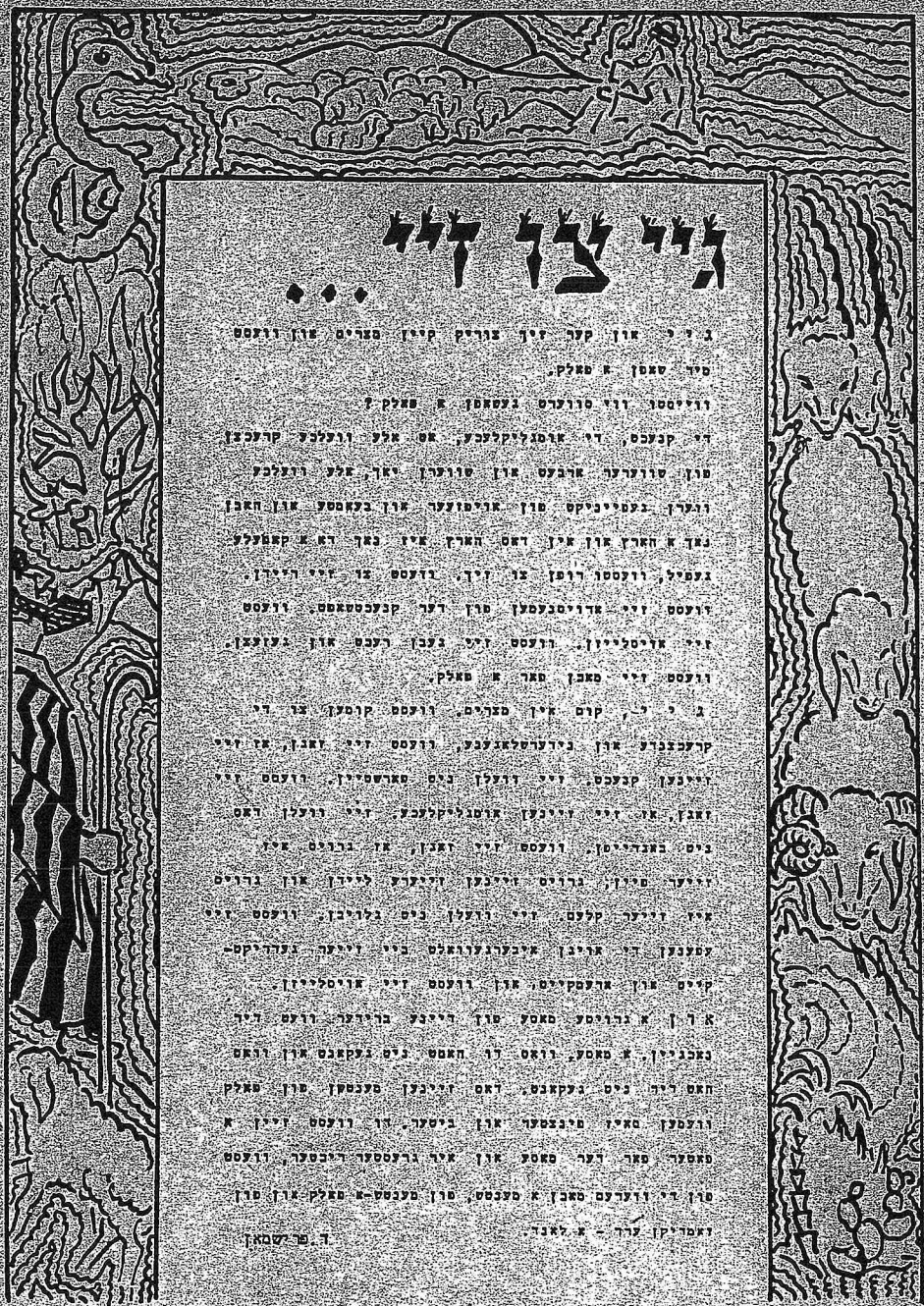
It was not just one alone who has risen up to destroy us.

[The caption is from the traditional Haggadah; the title given by Adler was "Move! Move! They drive us because the liberators are approaching."]

בן - בנימין

שְׁלֹא אֶחָד בְּלִבָּד עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ

גויי צו זיין קעגן זיין בוריק קיין פארט און וואקס טיר טאגן א פאלק
 וויקסט ווי סווערט געטאגן א פאלק
 די קעכט די אנטוויקלעכע, אס אלע וועלע קעכט
 פון סווערט פארט פון סווערט יאר, אלע וועלע
 ווערן געטייניקט פון אויסזעצן און געטאט און האבן
 נאך א הארץ און אין דאס הארץ אין נאך דא א קאפאלע
 געטיל, וואקסט רוסן צו זיין, וואקסט צו זיין היידן.
 וואקסט זיי אויסגעטען פון דער קעכטעטעט, וואקסט
 זיי אויסלייזן, וואקסט זיי געבן דעם און געווען.
 וואקסט זיי טאגן נאך א פאלק.
 גויי קום אין פארט, וואקסט קומען צו די
 קעכטעט און נידערטאנעכע, וואקסט זיי זענן, אז זיי
 זיינען קעכטעט, זיי זענען נאס אראוסיין, וואקסט זיי
 זענן, אס זיי זיינען אנטוויקלעכע, זיי וועלן דאס
 גיט בערלייטן, וואקסט זיי זענן, אז בערעט אין
 זיינע פיינן גרויס ווינען זיינען לייזן און גרויס
 אזי זייער קעט זיי וועלן גיט געליבן, וואקסט זיי
 זענען די אויבן איבערצוגעט גיט זיינע געוויקט-
 קייט און ארעקטייט, און וואקסט זיי אויסלייזן.
 און א גרויסע פאלק פון זיינע ברודער וואקסט זיי
 נאכלייזן, א פאלק, וואס די האפט גיט געקענט און וואס
 האט זיי גיט געקענט, דאס זיינען קעכטעט פון פאלק
 וועלען טאגן זיינעטעט און ביטער, די וואקסט זיין א
 פאלק פאר דער פאלק און איי גרעסטער רייכער, וואקסט
 פון די ווערעט פאלק א פאלק, פון קעכטעט א פאלק און פון
 דאזיקן זיי א פאלק.

shepherd staff

From striped uniform → מ.פ.ג!

[Yiddish]

GO TO THEM . . .

Go back to Egypt and I shall make a nation out of you.

Do you know how a Nation is created?

The slaves, groaning in their misery, all those who moan from heavy labor and heavy yoke, all those who are tortured by overseers and taskmasters, and yet retain a heart, and in that heart a spark of feeling, all of them you shall summon to come. You shall speak to them. You shall lead them out of bondage. You shall redeem them. You shall give them rights and laws. You shall make of them a Nation.

Go, come to Egypt. You shall come to those groaning and down-trodden. You shall say to them that they are slaves. They will not understand. You shall tell them that they are the unfortunates ones. They will not understand. You shall say to them that great is their pain, great are their sufferings, and great is their plight. They will not believe. You shall with force open their eyes to their oppression and suffering, and you shall redeem them.

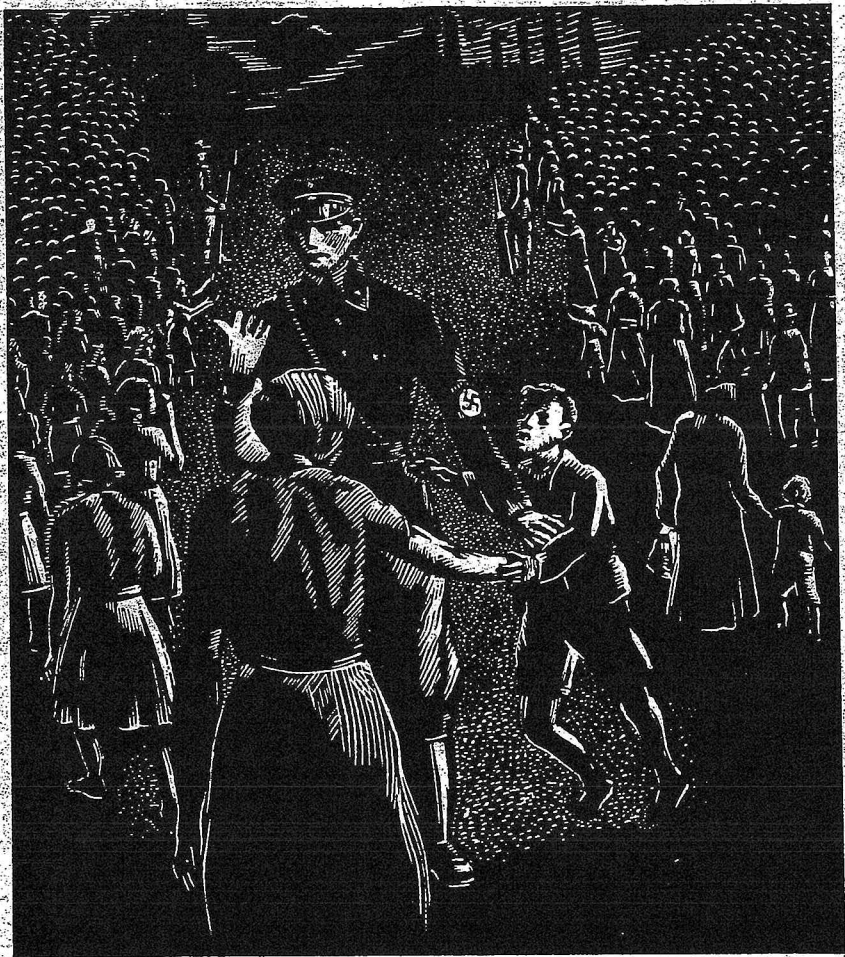
And a great crowd of your brethren will follow you. A crowd whom you did not know and who did not know you. These are the people who live in misery and pain. You shall be a father to them and their greatest judge; you shall form men and women out of these worms, and a Nation out of them, and out of the sandy soil you shall make a land.

D. Frischmann

David Frischmann (1859–1922), a Pole, was a leading figure in modern Hebrew, writing poetry, short stories, essays, and criticism, and editing several journals.

This page's border designs depict scenes from the life of Moses: as shepherd keeping his flock; standing with staff in hand, facing the burning bush; and, above it, the serpent wrapping around the staff. The last image is from Numbers 21:6–9 where the serpent and staff stand for both the chastisement of Israel and a sign of healing when looked upon, presumably, with faith. This is the same sign—the snake entwining the rod—as that evolved among the Greeks to become, in the caduceus, the emblem of the physician's vocation of

10

בן - בנימין

שְׁפָרְעָה לֹא גִזַּר אֶלָּא עַל הַזְכָּרִים
 וְלִבְנוֹ בָקַשׁ לַעֲקֹר אֶת הַכֹּל

Adler's selection

Accurate calligraphy 1951/10/10

דַּיְנוּ

אֵלֶּה סְפָרֵינוּ בֵּין הַגּוֹיִים וְלֹא נָתַן לָנוּ גְזֵירוֹת מִסֵּעַ-
 אֶלֶּב רִאשׁוֹן וְיָצַק. אֵלֶּה נָתַן לָנוּ גְזֵירוֹת מִסֵּעַ-צֶלֶב וְרִאשׁוֹן
 וְלֹא נָתַן לָנוּ גְזֵירוֹת מִסֵּעַ-צֶלֶב שֵׁנִי וְיָצַק. אֵלֶּה נָתַן
 לָנוּ גְזֵירוֹת מִסֵּעַ-צֶלֶב שֵׁנִי וְלֹא נָתַן לָנוּ עֲלִילַת דָּם
 וְיָצַק. אֵלֶּה נָתַן לָנוּ עֲלִילַת דָּם וְלֹא נָתַן לָנוּ רְדִיפוֹת
 מִסֵּעַ-צֶלֶב שְׁלִישִׁי וְיָצַק. אֵלֶּה נָתַן לָנוּ רְדִיפוֹת מִסֵּעַ-צֶלֶב
 שְׁלִישִׁי וְלֹא נָתַן לָנוּ "אֹזֶת קִלּוֹן" וְיָצַק. אֵלֶּה נָתַן לָנוּ
 "אֹזֶת-קִלּוֹן" וְלֹא נָתַן לָנוּ גְזֵירוֹת "הַמַּגֵּפָה הַשְּׁחֹרָה" וְיָצַק.
 אֵלֶּה נָתַן לָנוּ אֶת גְזֵירוֹת הַמַּגֵּפָה הַשְּׁחֹרָה וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת
 הַאִינְקוּיִזְצִיָּה וְיָצַק. אֵלֶּה נָתַן לָנוּ אֶת הַאִינְקוּיִזְצִיָּה
 וְלֹא נָתַן לָנוּ גְזֵירוֹת תַּ"ח וְתַ"ס וְיָצַק. אֵלֶּה נָתַן לָנוּ
 גְזֵירוֹת תַּ"ח וְתַ"ס וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת שְׁחִיטוֹת הַרְעִים
 בְּאֻקְרֵינָה וְיָצַק. אֵלֶּה נָתַן לָנוּ אֶת שְׁחִיטוֹת בְּאֻקְרֵינָה
 וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת הַיִּסְלָךְ וְיָצַק. אֵלֶּה נָתַן לָנוּ אֶת
 הַיִּסְלָךְ וְלֹא הִקְיָמוּ לָנוּ נְסֻאֹת וְיָצַק. אֵלֶּה הִקְיָמוּ לָנוּ
 נְסֻאֹת וְלֹא הִקְיָמוּ לָנוּ תַּאֲי - גְזֵיִם וְכַבְשָׁנִים וְיָצַק.
 אֵלֶּה הִקְיָמוּ לָנוּ תַּאֲי - גְזֵיִם וְכַבְשָׁנִים וְלֹא הִתְעַלְלוּ
 בְּנַסְיָנוּ וְיָצַק. אֵלֶּה הִתְעַלְלוּ בְּנַסְיָנוּ וְיָצַק.
 וְלֹא הִעֲבִירוּנוּ בְּסֶרֶךְ וְיָצַק. אֵלֶּה הִעֲבִירוּנוּ בְּסֶרֶךְ
 וְלֹא כָלוּ בְנוֹ בְרַעַב וְיָצַק. אֵלֶּה כָלוּ בְנוֹ בְרַעַב
 וְלֹא כָלוּ בְנוֹ בְכָל מִינֵי מַחְלוֹת וְעַנּוּיִים וְיָצַק.

— ע ל א ח ת ב פֶּה וְכַפֵּה מִשְׁהִיַּע לָנוּ כֵּל אֵלֶּה
 הָרִי אֲנוּ חַיִּבִּים לַעֲלוֹת. לְהַעֲטִיל. לְחַסֵּל אֶת הַגּוֹלֹת.
 לְבַנּוֹת אֶת אֶרֶץ הַבְּחִירָה וְלְהַקִּים בֵּית לָנוּ וְלִבְנֵינוּ
 עַד עוֹלָם.

DAYENU

We would have been content.

Had He scattered us among the nations but had not given us the First Crusade, we would have been content. Had He given us the First Crusade but not the Second, we would have been content. Had He given us the Second Crusade but not the Blood Libel, we would have been content. Had He given us the Blood Libel but not the persecutions of the Third Crusade, we would have been content. Had He given us the persecutions of the Third Crusade, but not the Badge of Shame, we would have been content. Had He given us the Badge of Shame but not the persecutions of the Black Plague, we would have been content. Had He given us the persecutions of the Black Plague but not the Inquisition, we would have been content. Had He given us the Inquisition but not the pogroms of 1648-49, we would have been content. Had He given us the pogroms of 1648-49 but not the slaughter of 1919 in Ukraine, we would have been content. Had He given us the slaughter in Ukraine but not Hitler, we would have been content. Had He given us Hitler but no ghettos, we would have been content. Had He given us ghettos but no gas chambers and crematoria, we would have been content. Had He given us gas chambers and crematoria, but our wives and children had not been tortured, we would have been content. Had our wives and children been tortured but we had not been forced into hard bondage, we would have been content. Had we been forced into hard bondage but not been made to die of hunger, we would have been content. Had we been made to die of hunger but not of disease and torture, we would have been content.

All the more so, since all these have befallen us, we must make *Aliyah*, even if illegally, wipe out the *Galut*, build the chosen land, and make a home for ourselves and our children for eternity.

This *dayenu* recites not God's blessings, as is traditional, but visitations of affliction, a veritable anti-Hallel. The conclusion replaces the hope of God's deliverance with a vision of 'ourselves' working for Zion. See the Introduction, pages xxviii-xxix.

In the side borders, the Hebrew script echoes *dayenu* ('We would have been content') as the uplifted hands with tallith-like sleeves at the top seem to express beseechment or resignation.

ניטא קיינ
 שילכטעלע און גוטע
 גל זרע. יעדע
 גלות פירט צום
 אונטערהאנג.

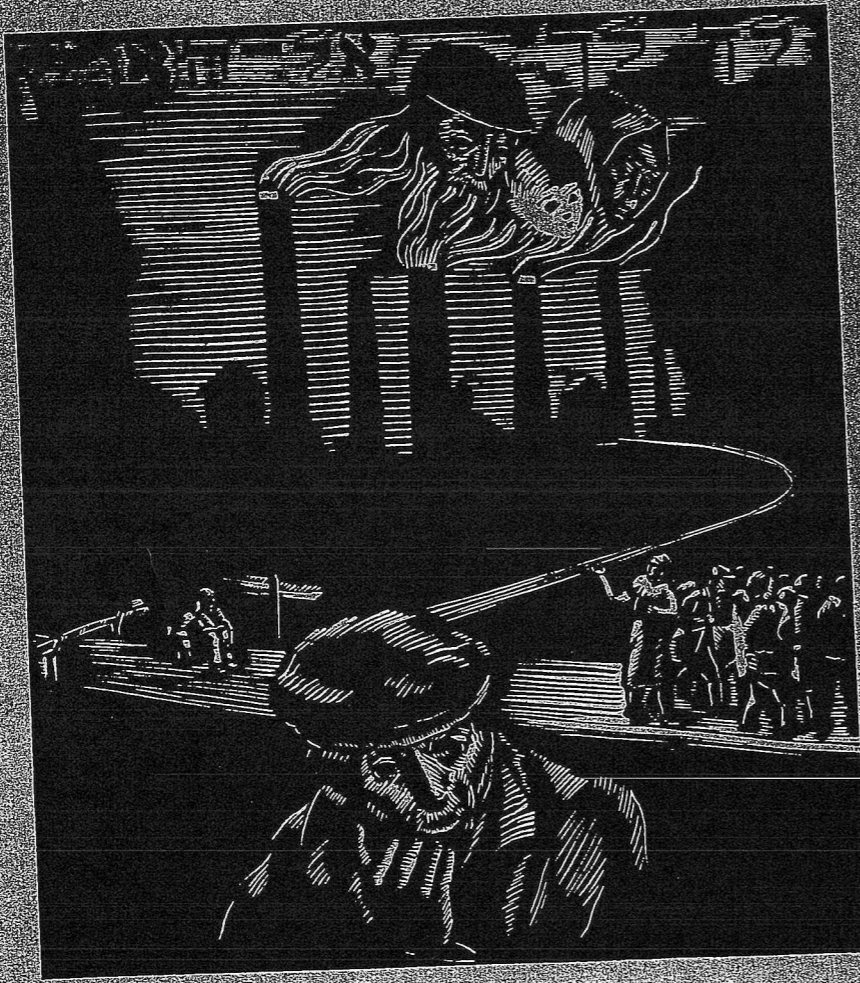
מיט ברוט
 פון אונדזער הארץ
 ביים ליכט פון
 אונדזער גלויבן
 און מיט דער
 לעצטער האפנונג
 וועלן מיר דורכ-
 בהלכען יעדע
 וואנט, דורכברעכן
 און עולה זיין.

[Yiddish]

There is no such thing as a 'bad' or 'good' exile. Every exile leads to extinction.

With the blood of our hearts, by the light of our faith, and with a final hope, we shall break through every wall. We shall break through and go up [to the Land of Israel].

The border designs are of ships sailing (illegally at the time) over the seas toward a Palestine that is represented by three stylized maps with an open harbor. That open harbor would, with the

בן - בנימין

לפיקוד אנחנו חזרים...

opposite of Sheinson, who refuses to return home

Therefore, we are bound. . . .

[This caption, from the traditional Haggadah liturgy, continues with *to thank, praise, laud, glorify, exalt . . . Him who performed all these miracles for our fathers and us*—a painful irony here. The original title given by Adler was "Home! Home?"]

United Zionist Organization
and
"NHM"
Germany
Munich
5706
[1946]

The acronym *NHM* (*Nocham*) stands for *Noar Halutzi Meuhad* (United Pioneer Youth) and means literally "consolation."

